

Slutevaluering af

Bæredygtighed lokalt og globalt

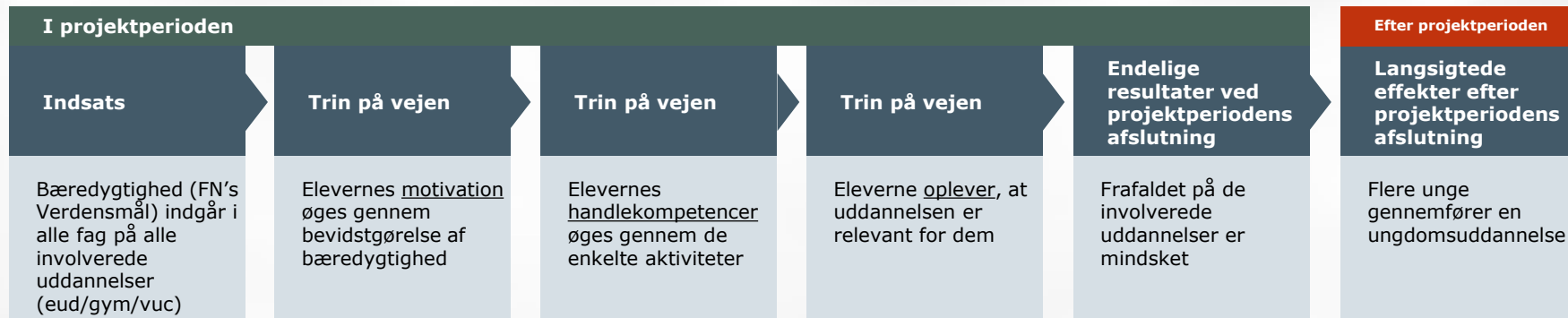
Maj 2023

> PROJEKTNR.	25
> DOKUMENTNR.	A105624
> VERSION	1.0
> UDGIVELSESDATO	30.05.2023
> UDARBEJDET	MC
> KONTROLLERET	
> GODKENDT	

1. Forandringsteori for Bæredygtighed lokalt og globalt

BESKRIVELSE AF LED I FORANDRINGSTEORIEN

Projektets formål

Formålet med "Bæredygtighed lokalt og globalt" er, skabe bedre og mere attraktive (erhvervs)uddannelser ved at bevidstgøre elever og kursister om betydningen af de 17 verdensmål både lokalt og globalt. Projektet skal give elever og kursister handlekompetencer og (ud)danne dem til at håndtere de tre dimensioner: Social/kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed.

Centrale succesfaktorer

- > At kunne fastholde fokus på projektet gennem ledelsesmæssig forankring og organisering på den enkelte skole
- > At lærernes motivation og engagement kan fastholdes gennem projektperioden
- > At der inddrages eksterne partnere, der konkret arbejder med bæredygtighed, eksempelvis erhvervs- og arbejdsmarkedspartnere.

2. Sammenhængen mellem indsats og mål

Vurdering af sammenhængen mellem projektets indsats og mål

Projektets overordnede formål har været at bevidstgøre eleverne om hvilken betydning FN's 17 verdensmål har lokalt og globalt. Vi vurderer, at projektet gennem udvikling af konkrete forløb til forskellige fag og gennem et konstant fokus på bæredygtighed/verdensmålene, er lykkedes med denne bevidstgørelse. Det opleves, at bæredygtighed er blevet en "hverdagsdagsorden" på de involverede uddannelsesinstitutioner.

Elevernes forandring

Det vurderes, at de udviklede forløb primært har medvirket til at øge elevernes **motivation** og **handlekompetencer**; det er i forhold til de konkrete forløb, at eleverne tilkendegiver, at de ændrer indstilling eller får ny viden. Samtidig kan de godt se, at det er relevant i forskellige fag at arbejde med verdensmålene og de kan også koble det til, at det er relevant viden, som de skal bruge i deres arbejdsliv. Særligt fokus på og viden om, at bæredygtighed har tre bundlinjer (social/kulturel, økonomisk og miljømæssig), optager eleverne. Det er dog også tydeligt, at eleverne har et mætningspunkt, når de oplever, at verdensmålene "skal sniges ind i alt, hvad vi laver" (citat elev). I forhold til eleverne vurderer vi, at det er lykkedes, at øge deres viden om verdensmålene og hvad de selv kan gøre. Derimod er der ingen tegn på, at eleverne oplever, at det gør deres uddannelse mere **relevant** eller at det nedbringer deres **frafald**.

De udviklede forløb

At arbejde med FN's verdensmål er ikke nyt for uddannelsesinstitutionerne, men dette projekt har muliggjort, at de involverede institutioner har haft mulighed for at arbejde med at udvikle undervisningsforløb i alle fag, hvor verdensmålene er tænkt ind. På hjemmesiden <https://www.projektbaeredygtighed.dk/> er forløbsbeskrivelserne samlet. De fremstår ikke som fuldt beskrevne undervisningsforløb, men mere inspiration som til andre lærere - hvis de ser dem. Dermed også sagt, at vi ikke oplever, at der har været udveksling af undervisningsforløb på tværs af skolerne, det virker mere som lokalt udviklede og gennemførte forløb, som vi kan være i tvivl om udbredelsen af til andre lærere og andre skoler. Vores vurdering er, at det største udbytte af projektet er den **synlighed** emnet har fået i de forskellige faggrupper og i de tværgående drøftelser mellem lærerne.

Fælles sprog og didaktik

Ved at tænke bæredygtighed ind i alle fag, ses undervisningen at blive mere relevant i forhold til de fremtidige studie- og karrierevalg, som eleverne skal gøre sig. Derfor ses, at udviklingen af en ny fælles didaktik gennem forløbene, er den største forandring i forhold til lærergruppen. Lærerne fortæller selv,

2. Sammenhængen mellem indsats og mål

Vurdering af sammenhængen mellem projektets indsats og mål

hvordan de på tværs af faggrupper har fået et fælles sprog, så de fx i forhold til SO-forløb nu snakker om *“hvad vores fag har tilfælles i forhold til bæredygtighed”*. En lærer peger også på, at vedkommende har fået en større forståelse for, at *“mit fag skal løfte på en anden måde end før, så jeg får bæredygtighed med”*. Samtidig understreger lærerne, at bæredygtighed er en del af læreplanerne for de enkelte fag, så på den led er det ikke nyt, at de skal arbejde med det. Det nye er muligheden for at koble det på tværs af fagene, hvilket de oplever, som et stort udbytte af projektet.

Der er også blandt lærerne en opmærksomhed på, hvordan de italesætter bæredygtighed, så eleverne ikke når et mætningspunkt. *“Vi skal kalde det noget andet”*, som en lærer siger.

Opsamlende

Projektet skulle sikre, at FN's Verdensmål indgår i alle fag på alle involverede uddannelser. Den indsats er i høj grad nået. Derimod er der ikke en direkte sammenhæng til, at indsatsen fører til en mindsket frafald, eller for den sags skyld, at eleverne får en oplevelse af en højere relevans af uddannelsen.

Derimod vurderer vi, at indsatsen har medvirket til at uddannelserne har udviklet sig og fået fokus på, hvordan de (ud)danner eleverne til at håndtere social/kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Dermed understøttes målet om at skabe bedre og tidssvarende uddannelser, der forbereder eleverne til fremtidens arbejdsmarked.

3. Vurdering af implementeringen af indsatsen

Organisering og samarbejde

Projektet har været veldrevet og godt forankret på Tønder Handelsskole & Det Blå Gymnasium i Tønder, som har haft projektledelsen. Der har været et godt samarbejde på ledelsesniveau og mellem de lokale projektkoordinatorer på de tre af institutionerne (Tønder Handelsskole & Det Blå Gymnasium, BC Syd og EUC Syd). Den fjerde deltager VUC Sønderjylland er gledet ud af projektet.

Der har ikke været et løbende samarbejde på lærerniveau mellem skolerne om udvikling og afprøvning af forløb, men vi ser, at der på de enkelte skoler er blevet samarbejdet på tværs af faggrupperne. Generelt er vores vurdering, at der på de enkelte skoler har været arbejdet struktureret med at få bæredygtighed ind i fag, projekter og studieture.

Løbende opfølgning og intern læring

Der har været en tæt opfølgning på projektaktiviteterne fra projektledelsen; ligesom vi også ser, at ledelserne har fulgt op på bæredygtighedstemaet.

Et punkt, som både ledere og lærere nævner i interviewene er vigtigheden af, at skolerne går forrest og viser eleverne, hvad bæredygtighed er. Det er alt fra genbrug af materialer i uddannelserne, undgå madspild, ligestilling, tilgængelighed osv. Det skal med andre ord indlejres i kulturen på skolen.

Den interne læring i projektet er delt på pædagogiske dage, i faggrupper og gennem afslutningskonference.

Forankring af projektets resultater

Der er ingen tvivl om, at projektet har forankret sig i lærernes didaktik og i måden fx at gennemføre SO-forløb, studieture og undervisningsforløb. Udfordringen efter projektafslutning bliver, at vedligeholde både den didaktiske tilgang og de konkrete undervisningsforløb, så skolerne (gen)anvender de udviklede forløb og udvikler dem.

Vi kan se, at der er et ledelsesmæssigt fokus og en vilje til at arbejde videre med forankringen, og vil anbefale, at der tages stilling til

- om og i givet fald hvordan forløbene skal udbredes og opdateres
- om der er behov for inspirationsmateriale til hvordan man på tværs af fag kan arbejde med bæredygtighed i projektforsløb
- om det skal beskrives hvordan forløbene ikke kun opfylder de faglige mål, men hvordan de fx øger elevernes handlekompeterencer og dannelse ift bæredygtighed på alle tre bundlinjer

4. Resultater af Bæredygtighed lokalt og globalt

SAMMENFATNING AF PROJEKTETS RESULTATSKABELSE

Vores overordnede vurdering er, at projektets væsentligste resultat er, at det har skabt et positivt fokus på *hvordan* der kan arbejdes med bæredygtighed i fagene og på tværs af fagene. Gennem fokus på at bæredygtighed er andet end miljø og på hvordan verdensmålene inddrages i alle aktiviteter på skolen, får eleverne en mere sammenhængende og tidssvarende uddannelse. Eleverne præsenteres for bæredygtighed lokalt gennem undervisning, deres skoles ageren, besøg på virksomheder i nærområdet mv.

Ved at tænke bæredygtighed andre steder i verden ind i fx studieture og undervisningsforløb, styrkes elevernes globale udsyn og refleksioner. En elev fortæller, at *"jeg fik en bredere forståelse for, hvordan de 17 verdensmål spiller en rolle i andre lande end Danmark - dette gælder både ved undervisningsforløbet og studieturen"*. En anden elev siger: *"Man fik et indblik i, hvordan spanske virksomheder benytter sig af de 17 verdensmål og hvilke ligheder og forskelle, der er mellem Spanien og Danmark."*

Resultater fra surveymåling

Målet med projektet var, at 80 % af eleverne skulle opleve, at

1. deres motivation bliver øget gennem bevidstgørelse af bæredygtighed
2. deres handlekompetencer bliver øget gennem de enkelte aktiviteter
3. uddannelsen er relevant for dem

Jf. tabel 2 næste side tilkendegiver 71 %, at aktiviteterne i nogen, høj eller meget høj grad har motiveret dem ift. undervisningen i det/de konkrete fag, mens 63 % af eleverne oplever, at de i nogen, høj eller meget høj grad kan gøre en forskel til en mere bæredygtig verden.

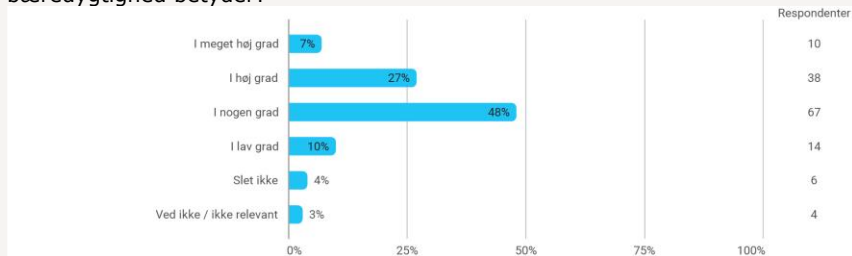
Jf. tabel 3 oplever 66 %, at deres uddannelse i nogen, høj eller meget høj grad har betydning for, om de kan gøre en forskel ift. en mere bæredygtig verden. Jf. tabel 4 svarer 27 % ja til, at aktiviteterne har påvirket deres overvejelser til en fremtidig uddannelse/et fremtidig arbejde.

Jf. tabel svarer 82 %, at aktiviteten/aktiviteterne i nogen, høj eller meget høj grad har givet dem en bedre forståelse for, hvad bæredygtighed betyder.

Det skal bemærkes, at der er 144 respondenter i alt, hvoraf 87 % kommer fra Tønder Handelsskole & Det Blå Gymnasium i Tønder, 2 % fra Business College Syd, samt 10 % fra EUC Syd.

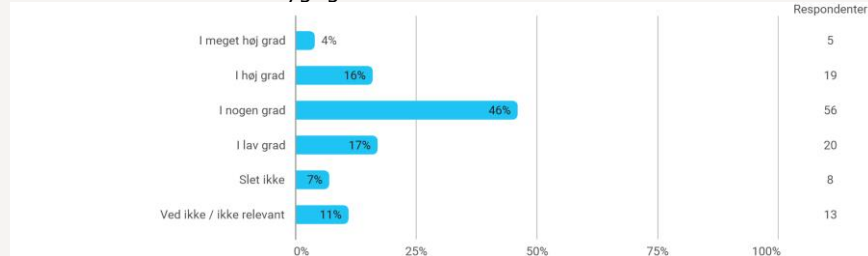
Tabel 1, elev survey april 2023

Har aktiviteten/aktiviteterne givet dig en bedre forståelse for, hvad bæredygtighed betyder?

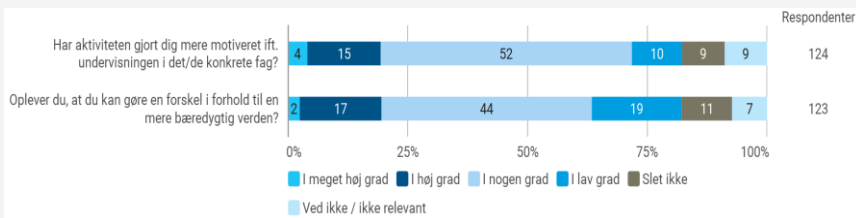

Tabel 3, elev survey april 2023

Oplever du, at din uddannelse har betydning for, om du kan gøre en forskel i forhold til en mere bæredygtig verden?

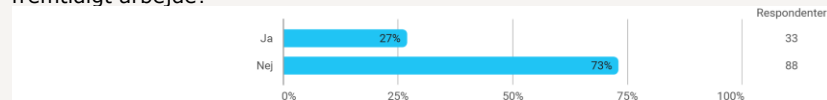

Tabel 2, elev survey april 2023

Tabel 4, elev survey marts 2022

Har aktiviteterne påvirket dine overvejelser til en fremtidig uddannelse/et fremtidigt arbejde?

5. Læringer af projektet

1 Skab et fælles sprog og et samarbejde på tværs af fagene

I udviklingen af konkrete undervisningsforløb er det både relevant at beskrive hvilke de faglige mål, der opfyldes, og at forholde sig til, hvordan forløbet fx øger elevernes handlekompetencer og dannelse ift bæredygtighed på alle tre bundlinjer. Samtidig er der gennem projektet kommet fokus på, hvordan lærerne på tværs af fag kan arbejde med bæredygtighed, fx i projektforløb.

En læring af projektet er, at den vigtigste forandring sker i dialogen inden for og mellem lærergrupperne og fagene. Derfor er udviklingen af et fælles didaktisk grundlag og et fælles sprog for, hvordan skolen arbejder med bæredygtighed i alle aspekter af undervisning og aktiviteter på skolen, det fundament, som resten hviler på.

2 Vær opmærksom på, hvordan bæredygtighed italesættes overfor eleverne

Eleverne er motiverede for at lære om bæredygtighed og får ny viden, som øger deres handlekompetencer, men der er en hårfin balance i forhold til deres mætningspunkt. For at undgå, at eleverne oplever det, som noget de hele tiden skal "påduddes", er det vigtigt at arbejde med, hvordan man i undervisningen kan arbejde med social/kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed på en måde, så eleverne oplever det som relevant i sammenhængen.

Samtidig er det vigtigt, at fokus på bæredygtighed skaber håb for eleverne, og ikke bliver et katastrofescenarie. Nogle lærere udtrykker, at eleverne er bange for fremtiden på grund af det de hører i medierne. Det gør det særligt vigtigt, at undervisningen understøtter deres motivation og handlekompetencer, så de får håb for fremtiden. Eller som en elev formulerer det: *"Det du'r ikke med katastrofetænkning i forhold til klimaet. Vi er nødt til at se det - ikke som et problem, men som en opgave vi skal løse."*